

Departementaal vertrouwelijk Situatiebeeld en Duiding COVID-19 (nr. 13)

Kerneenheid
Analyse

Maandag 6 april 2020 - geactualiseerd tot 09.00 uur

Actuele aandachtspunten

- Continue druk op geloofwaardigheid van overheid, experts en maatregelen. De behoefte blijft aan (regie over) eenduidige cijfers en heldere (regie over) duiding van experts. Berichtgeving over maatregelen in het buitenland en onderzoeksuitkomsten die in strijd zijn met het Nederlandse beleid kunnen vertrouwen in de overheidsmaatregelen doen afnemen.
- Risico op een toenemend gevoel van 'ongelijkheid' onder burgers en bedrijven, bijvoorbeeld i.r.t. financiële steun.
- Druk op Caribisch deel van het Koninkrijk neemt toe.
- De bereidheid om zich te houden aan de maatregelen kan onder druk komen door de toenemende positieve berichten over de effecten van de maatregelen, het mooie weer, de paasvakantie en de aanstaande Ramadan.

SITUATIEBEELD

Maximaal controleren (volksgezondheid)

- Toename sterfgevallen, ziekenhuisopnames en IC-patiënten (zondag 5/4) lager dan dag eerder. De sterfte in de afgelopen weken is, volgens CBS en RIVM (3/4), hoger uitgevallen dan gemiddeld voor deze periode.
- IC's konden afgelopen weekend de toestroom van patiënten aan. Vanaf zondag zijn 2400 IC-bedden op afroep beschikbaar. Richtlijnen voor IC-artsen zijn aangescherpt voor het moment dat capaciteit onvoldoende is. Diederik Gommers waakt voor optimisme over de toename van het aantal nieuwe IC-patiënten.
- Op maandag begint de GGD met implementatie van het verruimde testbeleid. Half april wordt er testcapaciteit voor ruim 17000 test/dag verwacht. Leveranciers van testmaterialen zijn door VWS opgeroepen meer materialen te reserveren voor Nederland
- In België gaan ze vanaf deze week werken met een snelle test die binnen een kwartier uitsluitsel geeft. Minister de Jonge waarschuwt dat 3 van de 10 gevallen niet herkend zou worden met deze test.
- Het Nederlandse model om zoveel mogelijk mensen immuniteit te laten opbouwen is extreem gevaarlijk, aldus de Duitse directeur van de Wereldartsenbond. De tactiek van Duitsland, een gedegen voorbereiding en het langzaam, gecontroleerd toelaten van de ziekte, vindt hij de beste.
- Om beschikbaarheid van medicijnen en apparatuur te bevorderen worden diverse maatregelen genomen. De EU heeft toegezegd tijdelijk geen invoerrechten en belasting op medische apparatuur te heffen. Daarnaast mogen ziekenhuizen tijdelijk slaapmiddel voor dieren gaan gebruiken op de IC. Dit zou ook geschikt zijn voor gebruik bij mensen. Ondertussen blijven particulieren en ziekenhuizen zelf ook materialen (PBM's) inkopen.
- De Autoriteit Consument & Markt (ACM) vertrouwt erop dat farmaceutisch bedrijf Roche er alles aan doet om de tekorten aan testmaterialen voor laboratoria op te lossen.
- Bedrijven blijken de adviezen van het RIVM verschillend te interpreteren, waardoor sommige zieke medewerkers toch aan het werk moeten ook in niet-vitale processen, zo bleek o.a. uit berichtgeving in Trouw,
- Google stelt per land geaggregeerde mobiliteitsrapporten beschikbaar. Het rapport voor Nederland heeft een hoog aggregatieniveau (per provincie) en laat, zoals verwacht, een daling van de mobiliteit in Nederland zien.
- Na Amerikaans onderzoek stelt ook Nederlandse onderzoeker dat 1.5 meter afstand ontoereikend is.

11.1

Beeld sociale media

-

Continuïteit vitale processen en samenleving

- Het Kabinet stelde dat KLM een vitaal bedrijf en cruciaal voor de Nederlandse economie is, in de media wordt gesteld dat KLM waarschijnlijk een lening krijgt die gegarandeerd wordt door de Nederlandse overheid.
- Advocaten en slachtoffers klagen dat door de crisis te veel rechtszaken vertraging oplopen. Minister Dekker heeft toegezegd met het OM en de rechtspraak te kijken naar de mogelijkheden.
- PostNL kampt als gevolg van de coronamaatregelen met een hoog ziekteverzuim, dat extra impact heeft nu veel meer pakketten bezorgd worden.

Zorg voor kwetsbare groepen

- Bij diverse organisaties bestaan grote zorgen over een mogelijke toename van huiselijk geweld.
- Familie van IC-patiënten zal worden ondersteund door slachtofferhulp.
- Mensen met schulden worden tijdens de coronacrisis minder hard aangepakt.

Beeld sociale media

-

11.1

Financieel-economische stabiliteit

- Minister Koolmees houdt er rekening mee dat 100.000 bedrijven zich de komende periode bij het UWV melden voor een loonkostenregeling. Werkloosheidscijfers in Nederland waren begin maart historisch laag, volgens Koolmees is de situatie inmiddels anders en dreigen veel bedrijven failliet te gaan. Op maandag gaat het loket bij het UWV open. In de media worden zorgen geuit over of de organisatie de drukte wel aan kan.
- Diverse experts doen in het FD uitspraken over de (toekomst van de) Nederlandse economie. Ingeschat wordt dat een derde van de economie nu stilligt. Hoe langer dit duurt, hoe verder de schade oploopt.
- De economie in de eurozone is in maart hard onderuitgegaan. De Europees Commissievoorzitter pleit voor massale investeringen in de Europese begroting. 'We hebben nood aan een Marshallplan voor Europa'.
- Uit een onderzoek van I&O Research komt onder meer naar voren dat de meerderheid vindt dat de overheid zich in eerste instantie moet richten op het steunen van MKB-bedrijven (vóór grote bedrijven zoals KLM en Schiphol), 61 procent van de zzp'ers zich zorgen maakt over de eigen financiële situatie en dat 17 procent van de zzp'ers niet erg tevreden is met de door de overheid geboden ondersteuning.
- Asscher stelde afgelopen zondag dat hij het economische maatregelenpakket voor ondernemers steunt, maar vindt ook dat werknemers met een onzeker contract (uitzendkrachten e.d.) ook in aanmerking moeten komen.

Beeld sociale media

- VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer noemt het in het tv-programma WNL Op Zondag belangrijk dat de overheid snel duidelijkheid geeft over de toekomst en precieze invulling van steunprogramma's. Ondernemers zouden veelvuldig bij hem aankloppen met zorgen over een onzekere toekomst.
- Verschillende ondernemers spreken hun zorgen uit over de economische gevolgen en roepen op om alvast vooruit te kijken en voor te bereiden op het moment dat de coronamaatregelen verlicht worden.

Caribisch deel van het Koninkrijk

- De prognose van het RIVM is dat op Sint Maarten rond 1 mei duizenden besmettingen zijn. Op Sint Maarten is de noodtoestand uitgeroepen, vanaf heden geldt er twee weken lang een uitgaansverbod en zijn ook supermarkten gesloten.
- Op zondag is een transportvliegtuig met mobiel ziekenhuis en medische apparatuur aangekomen op Sint Maarten. Met de spullen kunnen 12 (deels mobiele) IC-plekken gerealiseerd worden.
- Tijdens de lockdown op Curaçao mocht zondag niemand de straat op en mogen mensen voor de rest maar twee keer per week boodschappen doen. Naast lange rijen bij supermarkten maakt men zich erg zorgen over de komende weken, wat gaat er gebeuren als niet iedereen meer geld heeft om boodschappen te doen.
- De regering van Curaçao heeft een noodhulpverzoek van bijna 400 miljoen euro bij Nederland ingediend. Volgens de premier kan tot wel 60 procent van de Curaçaose bevolking zonder werk komen te zitten.
- Verschillende media berichten dat de Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties haar zorgen heeft geuit over de gevolgen van de coronacrisis voor het Caribische deel van het Koninkrijk, een groot deel van de commissie vindt dat snel en ruimhartig ondersteuning moet worden geboden en dat de voorwaarden later komen.
- Ook in het Europees Parlement wordt gekeken naar hoe de eilanden tijdens de coronacrisis gesteund kunnen worden, maar deze hulp is niet vanzelfsprekend.
- In het Caribisch gebied wordt er op verschillende manieren ondersteuning verleend door defensie. Niet alleen helpt defensie op Sint Maarten, ook op Aruba en bij Curaçao worden (medische)militairen ingezet.

Internationale context

- Afgelopen weekend vonden er diverse repatriëringvluchten plaats vanuit o.a. Nieuw-Zeeland en Australië, ook de eerder gestrande vlucht vanuit Suriname is vertrokken naar Nederland.
- Duitsland heeft o.a. Nederland aangemerkt als coronarisicogebied. Sinds 16 maart mogen alleen mensen met een goede reden naar risicogebieden reizen. Eerder werden de grenzen naar andere risicogebieden grotendeels gesloten. In de media wordt gesteld dat Duitsland gaat bepalen of de Nederlands-Duitse grens voor niet noodzakelijk verkeer zal worden gesloten.
- De Verenigde Staten hebben, volgens media, een Duitse bestelling van medische mondkapjes van de Amerikaanse producent 3M onderschept in Thailand en omgeleid naar de VS.
- In de VS leidt de activering van de Defense Production Act ertoe dat leveringen aan makers van beademingsapparatuur voorrang hebben. Nederland heeft duizend beademingsapparaten besteld bij Philips. Minister Van Rijn voor Medische Zorg zegt geen signalen te hebben dat leveringen niet doorgaan.
- Amerikaanse ambassadeur in Nederland heeft in een interview kritiek geuit op China. Hij stelt dat de geboden hulp uit China vooral een PR-campagne is 'om hun eigen fouten glad te strijken'. De Chinese ambassadeur heeft hier fel op gereageerd en stelt dat solidariteit en wederzijdse steun nu harder nodig zijn dan ooit.

- In Griekenland is een tweede vluchtelingenkamp in quarantaine geplaatst, nadat ook hier iemand besmet bleek met het coronavirus. Afgelopen weekend werd er op verschillende plekken in Nederland een noodsignaal uitgezonden waarmee Europese artsen aandacht vragen voor de situatie van de vluchtelingen in Griekenland.

Beeld sociale media

- In een Facebookgroep voor gestrande Nederlanders in het buitenland komen geregeld gefrustreerde berichten voorbij van Nederlanders die zich totaal niet geholpen voelen door Min BuZa en KLM.
- Online is, [REDACTED] commotie ontstaan nadat het Amerikaanse RIVM (CDC) 11.1 heeft aangeraden om mondkapjes te dragen.
- Op sociale media ontstond ophef over Turkije die vermeend de export van beademingsapparatuur naar Spanje blokkeerde. Turkije zou 150 beademingsapparaten vanuit China in beslag hebben genomen om zelf te gebruiken. Dit blijkt onjuist te zijn, getuige uitspraken op twitter van Turkse en Spaanse ministers.
- Verschillende landen brachten zondag cijfers naar buiten die een daling in het aantal COVID-19 gerelateerde doden en in het ziekenhuis opgenomen COVID-19-patiënten laten zien (Italië, Frankrijk, Duitsland).
- Premier VK Boris Johnson is zondagavond uit voorzorg opgenomen in het ziekenhuis vanwege aanhoudende klachten door COVID-19.

Politiek en maatschappelijke onrust

- Diverse veiligheidsregio's/gemeenten namen afgelopen weekend maatregelen om (te) drukke stranden en natuurgebieden tegen te gaan. Daarnaast deden diverse organisaties oproepen thuis te blijven. Dit lijkt over het algemeen gewerkt te hebben, op de meeste plaatsen was het relatief rustig. Er zijn tientallen bekeuringen uitgeschreven. Ook werd opgetreden i.h.k.v. samenscholing of feestjes door met name jongeren.
- Het NRC pleit voor de bescherming van grondrechten, "de dystopische massasurveillance, achtervolgapps, vermanende politiedrones en bijbehorende opschorting van vrijheden mogen nooit het nieuwe normaal worden".
- Uit onderzoek van EenVandaag blijkt dat paas- en meivakanties massaal worden geannuleerd.

Beeld sociale media

- Volgens berichten in de media is het zaterdag ondanks het mooie weer relatief rustig gebleven op stranden, in natuurgebieden en stadsparken.
- Uit naam van het RIVM wordt een vals NL-Alert sms rondgestuurd met de belofte dat er vanwege het coronavirus een beperkt aantal zorgpakketten beschikbaar zijn. Wie de link volgt komt uit bij een vervalste RIVM-website met een verwijzing naar elf vervalste inlogportalen van Nederlandse banken.

DUIDING

Maatregelen afgelopen weekend nageleefd

- Over het algemeen heeft men zich dit weekend goed gehouden aan de oproep om vooral binnen te blijven en geen natuurgebieden te bezoeken. De bereidheid om zich te houden aan de maatregelen kan onder druk komen door de toenemende positieve berichten over de effecten van de maatregelen, het mooie weer, de paasvakantie en de aanstaande Ramadan. Tegelijkertijd zal het aanmerken van Nederland als coronarisicogebied door Duitsland kunnen leiden tot een daling van het aantal toeristen. 11.1

